

Praca z książką

Cele:

- uświadomienie uczniom konieczności zintensyfikowania pracy nad książką w celu lepszego zapamiętania jej treści
- zapoznanie uczniów z trybem postępowania podczas czytania lektury
- przekonanie uczniów o celowości włożenia w czynność czytania dodatkowego wysiłku w celu uzyskania niewspółmiernie większych korzyści
- wytwarzanie u uczniów pozytywnego stosunku do czytania książek

Tok lekcji:

1. Przypomnienie uczniom podstawowych zasad funkcjonowania pamięci

- a) materiał musi być opracowany
- b) materiał musi być umieszczony w strukturze wiedzy już istniejącej
- c) wyjaśnienie zjawiska interferencji (wypierania starych informacji przez nowsze)
- d) konieczna jest aktywna postawa wobec czytanego tekstu

2. Co należy zrobić, by z przeczytanej książki pamiętać możliwie dużo i możliwie długo?

3. Omówienie metody pracy z książką.

a) przygotowanie się do czytania książki - poziom całej książki:

- dokładnie zapoznajemy się z okładką - nazwisko autora, tytuł, szata graficzna; podejmujemy decyzję, że, cokolwiek przypomni mi się z tych informacji, przypomni mi się wszystko
- dokładne przestudiowanie spisu treści (tworzymy strukturę w naszej pamięci, pod którą będziemy podczepiali nowe bardziej szczegółowe informacje)

- dokładnie czytamy wstęp i zakończenie - we wstępie autor informuje nas, jakie wyznaczył sobie cele, a w zakończeniu - do czego doszedł; wyznaczył w ten sposób
- pewien tok myślenia któremu wypada się podporządkować, poinformował nas jednocześnie, z jakich źródeł korzystał, jednocześnie określił stopień ważności poszczególnych informacji (wzbogacamy naszą strukturę)

- zapoznajemy się z aparatem naukowym książki - indeksy, spisy, mapy, wykresy, tabele, rysunki, fotografie itd.- w fazie przygotowywania książki tylko stwierdzamy, co jest i jak jest rozmieszczone.

b) przygotowanie się do czytania rozdziału (części elementarnej książki)

- czytamy wstęp i zakończenie rozdziału (lub pierwszy i ostatni akapit) - autor informuje nas o zawartości rozdziału
- dokładnie studiujemy tę część aparatu naukowego, która odnosi się do pierwszego rozdziału - w ten sposób będziemy lepiej przygotowani do przyjmowania nowych treści.

c) czytanie tekstu

- czytamy pierwszy rozdział, zaznaczając na marginesach przy pomocy wypracowanych przez siebie symboli, te fragmenty, które chcemy zamieścić w notatce; zróżnicowane symbole służą jednocześnie do podziału informacji na różne kategorie;
- wykonujemy notatkę (najlepiej nieliniową)

d) powtarzamy pierwszy rozdział

podpunkty b, c, d, powtarzane są przy każdym kolejnym rozdziale;

- uwaga** - w podpunkcie d (powtórzenie) - powtarzamy po każdym rozdziale wszystkie rozdziały - od pierwszego do bieżącego - zapobiega to skutkom działania zjawiska interferencji (wypierania wcześniej nabytych informacji przez świeże);

e) po zakończeniu pracy z książką podejmujemy decyzję o zapamiętaniu zdobytych informacji

4. Omówienie celowości stosowania tak skomplikowanej procedury

- a) staranne przygotowanie najpierw całej książki a potem kolejnych rozdziałów do czytania:
- pozwala uzmysłwić sobie, jaki jest tok myślenia autora i podążać za nim
 - pozwala stworzyć strukturę wiedzy, do której „podczepiać” będziemy nowe, bardziej szczegółowe informacje
 - jest zgodne z postulatem zapamiętywania logicznego - od ogółu do szczegółu
 - warstwy opisowe w książce, terminy, nazwy geograficzne itp. będą bardziej przystępne, jeśli wcześniej zobrazujemy je sobie przy pomocy składników aparatu naukowego np. map.

b) dodatkowa inwestycja czasu zaprocentuje znacznie skuteczniejszym zarówno pod względem objętości jak i długotrwałości zapamiętaniem materiału.

c) po nabyciu pewnej wprawy (zwłaszcza w posługiwaniu się aparatem naukowym) może okazać się, że mimo tak skomplikowanej procedury, łączny czas pracy z książką nie będzie dłuższy niż przy zwykłym czytaniu, ponieważ lepiej przygotowani do identyfikacji treści i jej zapamiętania, znacznie szybciej będziemy czytali w fazie „praca” niż przy zwykłym czytaniu,

d) jeśli czytamy książkę, z której rozliczani będziemy po upływie dłuższego czasu - wyżej przedstawiona metoda jest niezastąpiona - dzięki niej książkę pamiętamy bardzo długo i dzięki temu tuż przed egzaminem nie zostaniemy postawieni wobec konieczności powtórnego jej czytania .

5. Łączne stosowanie techniki szybkiego czytania i metody pracy z książką gwarantuje czytanie szybkie i efektywne. Dzięki temu chętniej sięgamy po książki, od których odpychała nas do tej pory ich objętość i świadomość, że przeczytanie ich będzie wymagało dużego nakładu czasu i wysiłku; łatwiej jest rozpocząć czytanie książki, gdy ma się pewność, że przeczytana zostanie w ciągu dwóch wieczorów a nie w ciągu całego tygodnia.

Uwagi o realizacji

Metoda pierwszej klasie szkoły średniej wykorzystywana raczej rzadko. Wynika to ze specyfiki zastosowania samej metody - służy ona do opracowywania książek popularnonaukowych i naukowych, z których uczniowie klas niższych korzystają jeszcze rzadko. Niemniej w klasie dwóch uczniów, którzy czytali lektury z historii i geografii oceniło ją jako bardzo skuteczną.